

PALAIS GALLIERA, PARIZ*La Mode Retrouvée*

7.11.2015. - 20.3.2016.

**SUVREMENI POGLED NA
DOKOLIČARSKU KLASU –
U POTRAZI ZA ODJEĆOM
PROUSTOVE MUZE**

U studiji naslovljenoj *The Theory of the Leisure Class* američki ekonomist i sociolog Thorstein Veblen 1899. godine je analizirao fenomen mode kasnog devetnaestog stoljeća sagledavši ga uzimajući u obzir društvene uvjete potrošačkog kapitalizma. Prema Veblenu, odjeća se nalazi unutar sustava koji teoretičar naziva dokoličarskom klasom (engl. *leisure class*), kao važnog ekonomskog čimbenika modernog života. Ona je djelovala prvenstveno kao dokaz materijalnog blagostanja te je, osobito u slučaju ženske odjeće, ukazivala na apstinenciju od industrijskih procesa rada i potrebu da se vlastitim odijevanjem istakne društveni status supruge.

Usmjeren na pokušaj istraživanja odnosa između odijevanja i mode s jedne, te individualnog ukusa i uporabe odjeće kao sredstva komunikacije vlastite osobnosti s druge strane, izložba *La Mode Retrouvée, les robes trésors de la Comtesse Greffulhe* bila je otvorena do 20. ožujka. Ovom izložbom ravnatelj muzeja Palais Galliera i njezin glavni kustos, Olivier Saillard, publici je omogućio rijedak uvid u garderobu grofice Élisabeth Greffulhe (1860.–1952.), istaknute pripadnice pariškog visokog društva *fin de siècle* i pokroviteljice umjetnosti čija je osobnost poslužila kao inspiracija za utjelovljenje elegantne vojvotkinje de Guermantes glavnog lika Proustovog romana *U potrazi za izg-*

bljenim vremenom. Razvijajući svoj osobni identitet unutar postojećih društvenih granica, grofica Greffulhe ostala je osobito zapamćena po ekscentričnosti u odijevanju, stilu i idejama te se iskoristivši vlastiti položaj u visokom društvu uspjela istaknuti prikupljanjem sredstava za humanitarne svrhe, promicanjem umjetnosti i unapređenjem znanstvenih istraživanja poput doprinosa pri osnivanju Instituta za radij Marie Curie, dok je njezin salon u ulici d'Astorg postao istaknuto okupljalište političke i umjetničke elite.

Palais Galliera, punim imenom *Musée de la Mode de la Ville de Paris*, pariška je muzejska institucija koja pohranjuje i dokumentira preko 90.000 primjeraka tekstilnih i odjevnih predmeta. Na taj način muzej predstavlja jedno od najbogatije opremljenih spremišta modnih artefakata koji u muzejskom okruženju djeluju kao važni informacijsko-komunikacijski čimbenici te omogućuju prikupljanje podataka o proteklim razdobljima pojavljujući se kao materijalni dokazi društvenih i kulturalnih običaja vremena u kojem su nastali.

Sakupivši u svojim pojedinačnim kolekcijama široki raspon odjeće koja seže od kasnog sedamnaestog stoljeća, zbirka muzeja Palais Galliera svjedoči o uzastopnim transformacijama ženske siluete i promjenama na svjetskoj modnoj sceni koje se u muzejskom okruženju nastoje kontekstualizirati uzimajući u obzir duboku upletenost odjeće unutar društvenih konstrukcija stvarnosti i načina na koji moda djeluje prema različitim kodovima i pravilima u svakoj od njih. Pojedine izložbe koje

Palais Galliera dvaput godišnje predstavlja javnosti usmjerene su stoga na naglašavanja odabranih dijelova muzejske kolekcije, a njegovi inovativni projekti odlaze korak dalje od uobičajenih tema predstavljanja kulture odijevanja specifičnog povijesnog trenutka, razvoja određenih kategorija odjevnih predmeta odnosno analiza umijeća i vještina pojedinih modnih dizajnera te promjena koje su unijeli u duh epohe njihova djelovanja.

Sačinjena od nekoliko uzastopnih donacija grofičnih nasljednika koje je muzej zaprimio u razdoblju između 1964. i 1992. godine, kolekcija je po prvi put prikazana javnosti te je okupivši pedesetak artefakata istodobno predstavila intimnu vezu uspostavljenu između odjevnih predmeta i njihove nositeljice kao i pregled najluksuznijih kreacija francuske visoke mode s kraja devetnaestog i početka dvadesetog stoljeća. Na taj način, izloženi su primjerci posjetiteljima omogućili ne samo uvid u modna zbivanja koja su pratila razdoblje *Belle Époque* i presjek dizajnerskih radova s potpisima kuća Worth, Soinard, Fortuny, Babani, Jeanne Lanvin i Nine Ricci, već su nastojali istaknuti važnost odijevanja kao semiotičke kategorije. Istražujući osobnost grofice Greffulhe putem širokog spektra ilustracija, fotografija, filmskih snimaka, portreta, te odlomaka preuzetih iz popularnih i književnih izvora, Saillard je uspostavio poveznice između odjevnih predmeta i drugih vizualnih medija te time istaknuo ulogu odjeće kao komunikacijske i umjetničke forme unutar procesa konstruiranja pojedinačnog

identiteta i kreiranja vlastitog prostora mode.

Za razliku od nužno statičnog prikaza odjevnih artefakata koji u muzejskom okruženju postaju lišeni tijela i pokreta koji su ih nekoć ispunjavali, način na koji su fotografije Paula Nadara i švedskog fotografa Otta Wegenera zabilježile odraz grofice u ogledalu ili je pak prikazale ogrnutu kaputom podstavljenim krznom mongolskog janjeta svjedoči o svjesnosti koju je grofica imala o učinku koji je njezina ljepota ostavljala na okolinu. U skladu s teorijom “dokoličarske klase” prema kojoj se u devetnaestom stoljeću odvijao fenomen mode, odjeća je korištena u svrhu indikacije bogatstva i društvenog statusa, ali i pojedinačne diferencijacije te relativne modne individualizacije unutar pripadnosti normativnom sklopu društvenih uloga. **K**

ALICIA IRENA MIHALIĆ

PAUL NADAR: Grofica Élisabeth Greffulhe odjevena u suknju Fredericka Wortha, 1896.